

Ma már — hála Istennek — ott tartunk, hogy a dinamikus kor gyermekei részére van írásunk és van Útmutatónk, melynek követése sok-sok kedves órát szerez majd mindazoknak, akik azt magukévá teszik. A új írás elsajátítása után megjön az írási kedv is és erősen csökken az írásiszony.

Beyerné Útmutatójában igen szerencsésen, tömören és a mellett könnyedén adja közkinccsül gazdag elméleti és gyakorlati tapasztalatait. Összefonítja a régi és új írást, majd a gyermek íróeszközeit. Szemlélteti a sordízt, bemutatja az előkészítő mozgási gyakorlatokat, majd feldolgozza az előgyakorlatokból levezetett betűcsoportokat. Kimutatja az új írás és olvasás kapcsolatának feltűnő értékét, majd végigvezet bennünket a tanítás minden mozzanatán. Mindent közvetlenül, mese burkolatban ad. A gyermek játszva jut a folyóírásig. Az erre való áthajlás élvezetes és kedvverítő, mert: „Táncolnak a betűk!” Ahogy meséli, összefogodzkodnak, táncra perdülnek s szinte varázsütésre születik meg a folyóírás. Ennek fokozatos fejlesztését szintén feldolgozza. Művében kidolgozott tanmenetet ad úgy az osztott, mint az osztatlan iskola számára. Hogy munkája teljes legyen, csatol olvasó-táblákat és bemutatja a tanítás során felhasznált képeket is.

A mű értékeit az alábbi pontokban tömöríthetjük.

1. A zsinóriráshoz szükséges egyenes testtartás az egészséget s a gyermeki test fejlődését nem akadályozza.

2. Biztosítja a szép és olvasható folyóírás állandóságát úgy a magasabb osztályokban, mint az életben.

3. Megkedvelteti az írást.

4. Szolgálja a jobb olvasási és helyesírási, valamint fogalmazási eredményt.

5. Hatalmas propaganda lehet az egységes nemzeti írás megteremtésével a nemzeti egység gondolatának.

6. Szolgálja a katonás, egyenes jellem kifejlesztését.

7. Tanmenetét az osztatlan iskolák részére is feldolgozta, úgy, hogy ezen iskolák vezetői is jobb eredményt érhetnek el a zsinórirás bevezetésével.

Mindezek oly előnyök és oly kimagasló értékek, melyek eleve sugalló erővel hirdetik, hogy az írástanítás terén korszakalkotó fordulathoz értünk. Kívánom, hogy a magyar tanítóság most is megértse a kor hívó szavát s mielőbb tanítsa széles e hazában az élet írását, melyhez az Útmutató s a Gyermekvilág ABC teljes sikerrel hozzásegíti.

Tóhelyi Ferenc.

LAPSZEMLE.

Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. 1938—39. évf.

Bíró Béla: Hősök tisztelete az iskolában. Húsz évvel a világháború befejezése után még mindig csak annak a hangoztatásánál tartunk, hogy még kellene szervezni iskoláinkban intézményesen a hősök emlékének ápolását. Nem elég tisztelegve elvonulni a hősi emléktábla előtt, vagy fákat ültetni a hősök ligetében, hanem „mély élménnyé kell tenni a magyar hősök hőstetteit, példájukat buzdításul ifjúságunk elé kell tárni, hogy a haza fogalma a hazaszeretettel együtt ne csupán egy színtelen, közömbös frázis legyen a szemükben“. Az eljövendő nagy feladatokhoz a hősök példájából kell erőt merítenie ifjúságunknak. Ha más országokban tudják

nemzeti hősként tisztelni a hazáért hősi halált halt bajtársakat, akkor nálunk sem lehet diákjaink előtt ismeretlen vagy közömbös apáink dicső emléke. Minden iskolában intézményesen kell a tanév egy napját a hősök emlékének szentelni.

ifj. Kúnfalvi Rezső: A vándordiákok kérdése. Statisztikai adatok alapján igazolja, hogy sokszor valóságos átjáróház egy-egy osztály. Egyik fővárosi iskola hetedik osztályában csak 1. tanuló van az elsőbe beiratkozott 60-ból, de időközben még 95 tanuló fordult meg az osztályban, akiknek jórésze természetesen szintén elhullott. Az ismétlők elég gyorsan ellúnnak az osztályból, de az idegenből jött vándordiákok „kihalási arányszáma” is meglehetősen nagy. Mégis nagy nyomot hagynak az osztályon. Ha a tanév végén a középiskolai oktatásra alkalmatlanokat eltávolítjuk, a következő tanév elején újak jönnek; akik nemcsak az oktató, hanem a nevelő munkát is megzavarják. Ennek részben a tanárság az oka „az átengedem, de jövőre ne jöjjön vissza” elv hangoztatásával. Így sokszor a tanár is emberfeletti munkát végez; mégis látnia kell, hogy kárt szenved a jobb diák, sőt a tehetségtelen is, mert nem utalják képességeinek megfelelő iskolába. Es mégse alkalmazza a tanárság teljes szigorral törvényben biztosított szelektálási jogát! Talán majd a gyakorlati irányú középfokú oktatás teljes kiépítése javulást hoz ezen a téren is, de addig is meg kell szüntetni a „nemhivatalos eltanácsolásokat” szigorúbb mértéket kell alkalmazni az évvégi osztályozásoknál, különösen a vándordiákokkal szemben.

Kardeván Károly: Az iskola kötelessége a felvidéki nemzetiségi kérdésben. A Felvidék visszatérése szükségessé teszi, hogy a nemzetiségi kérdéstről való egységes közvélemény kialakításában az iskola is részt vegyen a maga nevelő hatásával. A honfoglaláskor itt talált és az Árpádkorban beköltözött néptörzseket többnyire beolvasztotta a magyarság. Mind ezeknek, mind pedig a később betelepült nemzetiségeknek részben vagy egészben való beolvadása minden politikától mentes, természetes magyarosodási folyamat eredménye, mely egyúttal a magyar települési határokat nem toltá ki. A magyarság beolvasztó ereje mellett természetesen figyelembe kell vennünk a nemzetiségek beolvadó készségét is. A sorsközösség — az évszázadokon át bekövetkezett keveredés mellett — mintegy vérrokonságot is jelentett. A felvidéki nemzetiségek nagy részét mindig a magyar nemzeti lelkesedés hatotta át. 1919-ben azonban megváltozott a helyzet. A cseh nemzetiségi politika életrekelte a nyelvharcot. A kor uralkodó gondolata, a fajelmélet szintén erősítette a nemzetiségi törekvéseket. A közös történelmi hagyományaink, sorsközösségünk folytán kialakult nemzetiségi lelki alkát a Felvidéken inkább magyar, a földrajzi és gazdasági tényezők is egymásra utalják az itt élő népeket. Ez megkönnyíti az esetleges hibák helyrehozását. Igyekezzünk tehát megimerni egymás nyelvét, kultúráját. Becsüljük meg és értékeljük a nemzetiségek irodalmát, művészetét, tudományos munkásságát is, hogy a mi mindent átfogó munkánk is megértésre találjon. Ebben a szellemenben a magyarsághoz való törhetetlen ragaszkodásra, egyúttal pedig egymás kölcsönös megbecsülésére kell nevelni az ifjúságot is, hogy a békés együttélés erejével vethessük meg egy újabb ezredév alapjait.

Bognár Cecil: A diákok osztályoznak. Az iskola padjaiban ülő diáknak tanárától alkotott ítélete leginkább érzelmeinek a kifejezése, de fakadhat az a szülőkkal szemben való védekezési ösztönből is. A volt diák tanárára való visszaemlékezése is legtöbbször elég szubjektív. Bár sokan egészen másképpen látják diákveiket bizonyos „történelmi távlatból”, mint amilyen az valójában volt, mégis akadnak, akik hosszú idő múlva is megható szeretettel, vagy keserű haraggal emlékeznek tanáraikra. A tanári rend szempontjából különösen azok a vélemények fontosak, amelyek

a nagy nyilvánosság előtt írásban mondanak ítéletet a tanárról. Arról a tanárról aki osztályozása közben sok körülményt mérlegel, de akivel szemben soha nem találunk enyhítő körülményt. Regényekben, színdarabokban nem valami kedvező a tanárokról festett kép, s így van ez az újabban divatos önéletrajz-regényekben is. Ezekből is általában a tanár meg nem értése, szigorúsága, nagyképűsége, igazságtalansága csendül ki. Általánosságban bizonyára nem lehet a tanárokat ezekkel a hibákkal vádolni. De a tanulóknak az iskola az egész életet jelenti, s míg a más vonatkozású kellemetlenségeket könnyen elfelejti, addig az iskolai keserű emlékek alig mósodnak el. A tanárnak minden diáktól meg kell követelnie az előírt tananyag ismeretét, a fegyelmet. Ebből következik tragikus helyzete: az esetleges büntetések okozta keserűség, vagy az egyes tárgyakkal szembeni ellenszenv idővel mind a tanár ellen irányul, holott az csak a kötelességét teljesítette. Hol a segítség? Csökkentsék a tananyagot, ne kívánjanak nagyobb fegyelmet, mint amit valójában lehet tartani és végül az iskolát szerkezetileg is alakítsák át az egyéni neveléshez. Másrészt pedig a közvélemény, az ítélezők több megértéssel és főleg nagyobb igazságérzettel bírálják a nehéz munkáját sok lemondással is becsületesen végző tanárságot.

Kovács Endre: A felvidéki ifjúság lelki átképzése. Felvidéki iskoláink legfontosabb feladata: az eddig a demokrácia jelszavának álarca alatt erős csehszlovák szellemben nevelt magyar ifjúság nemzeti irányú lelki átalakítása. A csehszlovák iskolapolitika mindenképpen igyekezett megakadályozni az ifjúság magyarságtudatának a kifejlődését, a nemzeti öntudat megerősödését. Ezért a nemzeti önérzet tudatosítására nézve legfontosabb két tárgyat, a történelmet és magyar irodalmat, nagyrészt nem magyar tanárok tanították, természetesen céljaiknak megfelelően. A magyar történelmet igazi értelmétől megfosztva, a nagy tudatformáló élmények elhagyásával ismerhette meg a magyar diák. Ugyanígy irodalmunkból is ismeretlenek maradtak előtte a legszebb hazafias művek, amit pedig megismerhetett, az nagyon egyoldalú, rosszindulatú beállításban került eléje. Hogy a Felvidék fiatalsága ennek ellenére is meleg magyarságszeretettel tért vissza a csonka hazába, az elsősorban a magyar tanítóságnak köszönhető. De ez a magyarságszemlélet nem nyugszik mély alapokon, több benne az irracionális elem, mint a komoly nemzeti valóságismeret, a lélek mélyéből fakadó nemzeti önludat. Ennek a misztikus rajongásnak az élményesítése, helyesen értékelő magyarságtudattá való átalakítása a felvidéki nevelés legsürgősebb feladata. A mellett, hogy a magyar fiatalság nem ismerhette meg öntudatát erősítő nemzeti hőseinket, igyekeztek benne felkelteni a társadalmi másodrendűség érzését hogy ezzel is csökkentsék önérzetét. Azáltal pedig, hogy a cseh iskolapolitika mindig a magyar szellemmel ellentétes eszményeket; értékrendszert akart elfogadtatni, fiatalságunkban bizonyos negatívizmus fejlődött ki minden felülről jövő beavatkozással szemben. A fentiekből következően először az örök eszményeket, az erkölcsi normákat kell a felvidéki ifjúság lelkébe csöpögtetni, majd nemzeti öntudatát megalapozni, hogy tetterős új magyar generációvá fejlődhessék ki.

Pintér Jenő: Hibák a nevelésben és tanításban. 50 pontba foglalja azokat a hibákat, amelyeket minden tanárnak el kell kerülnie. 1. Hiba, ha nem vagy nevelői lélek. 2. Hiba, ha hivatalnoknak érzed magad. 3. Hiba, ha nem erősíted a nemzeti szellemet. 4. Hiba, ha nem ápolod a vallásos érzést. 5. Hiba, ha nem fejleszted az erkölcsi ítélőerőt. 6. Hiba, ha bírálgatod a társadalmi rendet. 7. Hiba, ha nem ragaszkodol a külső rendhez. 8. Hiba, ha nem látsz és nem hallasz. 9. Hiba, ha megtűröd a szerénytelen viselkedést. 10. Hiba, ha túlságosan engedékeny vagy. 11. Hiba, ha népszerű akarsz lenni. 12. Hiba, ha nem tudsz bánni tanítványaiddal. 13. Hiba,

ha nem tudod, hogyan szabad büntetni. 14. Hiba, ha tömegfenyítéssel akarsz rendet teremteni. 15. Hiba, ha nem készülsz gondosan tanításodra. 16. Hiba, ha nem jól osztod be az idődet. 17. Hiba, ha nem küzdöd le rossz szokásaidat. 18. Hiba, ha előadsz, holott tanítanod kellene. 19. Hiba, ha mellőzöd a tankönyvet és jegyzeteket készítettessz. 20. Hiba, ha a leckét nem tudod helyesen számonkérni. 21. Hiba, ha ügyetlenül kérdezel. 22. Hiba, ha a tanulókat a notesz betürendje szerint szólítod fel. 23. Hiba, ha előbb hívod fel a tanulót és csak azután teszed fel a kérdést. 24. Hiba, ha bogarasan osztályozól. 25. Hiba, ha nem rostálod meg a tanulókat. 26. Hiba, ha túlterheled tanítványaidat. 27. Hiba, ha tárgyi tévedéseket tanítasz. 28. Hiba, ha idegen szavakat használsz. 29. Hiba, ha nem javítod tanítványaid beszédét. 30. Hiba, ha nem világosítod fel a tanulókat, hogyan írjanak. 31. Hiba, ha rosszul választod meg az írásbeliek tárgyát. 32. Hiba, ha nem javítod gondosan a dolgozatokat. 33. Hiba, ha nem gondolsz az ismétlésre. 34. Hiba, ha tanítványaid tudománya nem ér tovább a tankönyvnél. 35. Hiba, ha az osztályban a tanulók magánviszonyairól érdeklődsz. 36. Hiba, ha a tanítványaidat a magad ügyeinek elintézésére használod fel. 37. Hiba, ha azt hiszed, hogy a szülőt meg lehet győzni gyermeke vásottságáról, vagy tudatlanságáról. 38. Hiba, ha nem teljesíted igazgatód utasításait. 39. Hiba, ha megjegyzéseket teszel tanártársaidra. 40. Hiba, ha hivatalos dolgokról idegeneket tájékoztatasz. 41. Hiba, ha nem óvod a tanári tekintélyt. 42. Hiba, ha ajándékot fogadsz el. 43. Hiba, ha nem olvasod a Tantervhez kiadott Utasításokat. 44. Hiba, ha nem ismered az iskolai Rendtartást. 45. Hiba, ha nem készülsz el idejében az évi tananyag feldolgozásával. 46. Hiba, ha nagyon elégedett vagy munkáddal. 47. Hiba, ha nem szereted a tudományos eszmecserét. 48. Hiba, ha nem ügyelsz szertáradra. 49. Hiba a szülőket a gyermek előtt bírálgatni, a szülőket gyakran behívatni, a helyettesítéseket terhesnek tartani, a kivonulásokon részt nem venni, az osztályban a tanulók közé ülni és velük barátkozni, a könnyelmű mulasztásokat elnézni. 50. Hiba, ha nem érzed át, hogy végső eredményben milyennek is kell lenned.

Szalkai Zoltán.

Protestáns Szemle 1939. 1—9. sz.

1. sz. Pongrácz Józsefné: Leánynevelésünk. A cikk felveti a kérdést, hogy leánynevelésünk milyen úton halad és protestáns szellemisége bélyegét az iskola rányomja-e annyira a leányok lelkére, hogy evangéliumi szellemet tudjanak vinni az otthonba és a közéletbe. Történeti példákkal bizonyítja, hogy a 16. és 17. század magyar nagyasszonyainak életét mély vallásosság, odaadó hazaszeretet jellemezte s az udvarházaikban nevelkedő leányokból hasonló, vallásos és hazaszerető anyákat neveltek. Amint a 18. század hanyatló korában ezek az otthonok elvesztették lelkiességüket, olyan mértékben pusztult minden magyar érték és hanyatlott az erkölcsi élet is. A 16. és 17. század asszonyának kiegyensúlyozott jelleme bizonyítéka annak, hogy csak a test és lélek harmónikus fejlődése képes megoldani a nevelés legfontosabb feladatait. Ha van jogosultsága a protestáns leányiskolai nevelésnek, csak ebben a szellemben van, amely képes igazabb, nemesebb, tisztább női jellemeket formálni,

4. sz. Pröhlle Károly: Nemzeti állam és felekezeti iskola. Az egyház és az állam viszonyában kétségtelenül az iskolakérdés szolgáltatója a legszélesebb súrlódási felületet. A nemzetnek pedig fontos érdeke, hogy e két tényező barátságosan működjék együtt. A különböző keresztyén egyházak részére ezért a felekezeti harc he-